

An Straitéis Náisiúnta Ard-Oideachais go dtí 2030

Tuarascáil an Ghrúpa Straitéise
Eanáir 2011

An fhís maidir leis an ard-oideachas in Éirinn

Sna blianta amach romhainn, beidh ról lárnach le himirt ag an ard-oideachas maidir lena chinntiú go dtabharfar aitheantas d'Éirinn as nuáil, fiontar iomaíoch agus sármhaitheas acadúil, agus mar áit atá tarraingteach le cónaí agus le hoibriú inti ina bhfuil ardchaighdeán maireachtála, beogacht chultúrtha agus struchtúir atá uilechuimsitheach go sóisialta. Mar sin féin, is faoi dhaoine agus smaointe i gcónaí a bheidh sé go bunúsach: beidh caidreamh láidir ag institiúidí ard-oideachais le mic léinn aonair, le pobail, leis an tsochaí agus le fiontar, tabharfaidh sé meon áite agus féiniúlachta Éireannaí do mhic léinn, agus tabharfaidh sé na scileanna dóibh chun páirt láidir a imirt ar an stáitse domhanda; beidh siad mar fhoinse smaointe nua trí thaighde den scoth.

Tiocfaidh athrú mór ar nádúr an phobail fhoghlama agus ar na modhanna teagaisc agus foghlama sna blianta amach romhainn. Tacófar leis na hathruithe sin trí chur chuigí nuálacha ar theagasc agus foghlaim faoi threoir ag taighde, trí dhearadh clár, trí mheasúnú mac léinn agus trí chóras dearbhaithe cáilíochta – léireoidh gach ceann díobh sin béim nua ar intinní cruthaitheacha agus nuálacha a chothú. Beidh láithreachta idirnáisiúnta láidir ag ard-oideachas na hÉireann, meallfaidh sé mic léinn agus lucht acadúil ó thar lear, agus tabharfaidh sé faoi thaighde ardcháilíochta ar feadh na ndisciplíní go léir, taighde a chruthóidh clú idirnáisiúnta d'Éirinn.

Cuspóirí Ardleibhéil

Beidh na cuspóirí córais ardleibhéil seo a leanas mar bhonn taca do bhaint amach na físe seo:

Beidh córas ard-oideachais den scoth ag Éirinn a mheallfaidh agus a fhreagróidh de raon leathan mic léinn ionchasacha as Éirinn agus ó thar lear, agus a bheidh inrochtana go hiomlán ar feadh a saol agus a n-imthosca a bheidh ag athrú.

Gheobhaidh mic léinn taithí ar oideachas den scoth atá ábhartha agus a fhreagróidh dá bhforbairt agus dá bhfás pearsanta mar shaoránaigh atá go hiomlán rannpháirteach sa tsochaí.

Tiocfaidh méadú ar an ngníomhaíocht taighde in ard-oideachas na hÉireann go leanúnach. Is iad na mórthréithe a bheidh aige cáilíocht ag leibhéal idirnáisiúnta, bunús láidir agus leathan ar feadh na ndisciplíní go léir, chomh maith le béim mhór ar réimsí nideoga a bheidh ag teacht agus ag tacú go suntasach le riachtanais eacnamaíocha, shóisialta agus chultúrtha náisiúnta na hÉireann.

Beidh institiúidí neamhspleách, comhoibritheach agus ag féachaint amach rompu, beidh siad faoi rialú éifeachtach agus freagrach go hiomlán as torthaí cáilíochta agus éifeachtúlachta. Freagróidh siad go solúbtha do riachtanais athraitheacha an gheilleagair agus na sochaí. Earcóidh, forbróidh agus coinneoidh institiúidí ardoideachais baill foirne ardcháilíochta, a bheidh freagrach go hiomlán as a bhfeidhmíocht faoi cheannaireacht láidir agus dinimiciúil.

Freastalóidh an t-ard-oideachas ar éagsúlacht misean institiúide a chuirfear in iúl agus a shainmhíneofar go soiléir. Le chéile, déanfaidh na h-institiúidí córas comhtháite agus idirghaolmhar agus beidh an mhais chriticiúil riachtanach acu mar ghrúpa le haghaidh na cáilíochta agus na héifeachtúlachta is fearr is féidir a bhaint amach.

Tabharfaidh an creat polasaí don ard-oideachas soiléiriú don mhéid a bhfuiltear ag súil leis go náisiúnta. Déanfar cuspóirí agus oibríochtaí na n-institiúidí agus na ngníomhaireachtaí maoinithe agus cáilíochta a chomh-ailíniú, agus beidh samhail maoinithe inmharthana agus struchtúir a sainmhíneofar go soiléir maidir le rialú agus cuntasacht córais mar bhonn taca acu.

Achoimre Fheidhmeach

An comhthéacs le haghaidh athraithe

Bhí ról ollmhór ag córas ard-oideachais na hÉireann i bhforbairt sochaí agus gheilleagair na hÉireann, agus tá ról níos tábhachtaí fós le himirt aige sna blianta amach romhainn agus sinn ag iarraidh geilleagar nuálach, bunaithe ar oideachas a atógáil, geilleagar a sholáthróidh deiseanna fostaíochta inmharthana agus caighdeáin mhaireachtála mhaithe dár saoránaigh go léir. Is é an ról atá aige maidir le cur ar chumas gach saoránaigh a lánacmhainn a bhaint amach agus maidir le smaointe nua a chruthú trí thaighde atá agus a bheidh mar bhunús d'fhorbairtí níos leithne sa tsochaí.

Tarlóidh forbairt an chórais ard-oideachais sna blianta go dtí 2030 i dtimpeallacht ina mbeidh dian-sriantachtaí ar an gciste poiblí ar dtús. Tá méadú ag teacht ar an éileamh maidir le hinfheistíocht a dhéanamh san oideachas chun tacú le cruthú post agus nuáil, agus maidir le cabhrú le daoine fostaíocht a fháil arís. Sa domhan mór, tá forbairt eacnamaíoch á sainmhíniú ag domhandú, dul chun cinn

teicneolaíochta agus nuáil; tá daoine i bhfad níos soghluaiste agus iad ag lorg deiseanna gairme, agus tá iomaíochas láidir ann i gcónaí maidir le hinfheistíocht dhíreach choigríche.

Tá áit lárnach ag an ard-oideachas maidir leis an athnuachan eacnamaíoch a theastaíonn chun tacú le folláine an duine aonair agus forbairt shóisialta. Ach tá ról bunúsach freisin aige maidir le spiorad fiosraithe agus meon láidir den luach a bhaineann le foghlaim a chothú i measc mac léinn; is é an caidreamh dearfach a bhíonn ag mic léinn leis an ard-oideachas a spreagann an tsamhlaíocht agus a thugann an deis don nuáil. Cruthóidh cáilíocht a gcuid taithí foghlama agus an timpeallacht ina bhfoghlaímíonn mic léinn forbairt ár sochaí amach anseo. Is iad na daoine a théann isteach san ard-oideachas sna blianta amach romhainn a bheidh mar chruthaitheoirí post, déantóirí polasaí, nuálaithe sóisialta agus ceannairí gnó na todhchaí. Is saoránaigh iad freisin a chuirfidh le saibhreas na sochaí – mar thuismitheoirí, ceannairí pobail agus múinteoirí – agus is iad a bheidh mar an t-inneall torthúil de gheilleagar bríomhar agus rathúil sa réimse oibre a roghnóidh siad.

Tá forbairt as cuimse tagtha ar ard-oideachas na hÉireann le blianta beaga anuas – d'athraigh sé ó chóras a bhí coimeáda

d'ard-aicme shóisialta go dtí córas a ndéantar rannpháirtíocht forleathan ann. Bíonn ardmheas ar ár gcéimithe agus bíonn siad i measc na ndaoine is infhostaithe san Eoraip. Tá leathnú nach beag tagtha ar scála na hinfheistíochta i dtaighde agus tá tionchar idirnáisiúnta á bhaint amach ag cáilíocht agus clú thaighde na hÉireann anois. Bhí tionchar thar a bheith dearfach ag na forbairtí sin go léir ar feadh na ngrúpaí sóisialta, chun leasa daoine aonair, na sochaí agus an gheilleagair níos leithne.

Leagtar an straitéis seo amach i gcomhthéacs raon dúshlán nua atá roimh an ard-oideachas. Tá dúblú tagtha ar acmhainneacht an ard-oideachais le fiche bliain anuas agus beidh dúblú eile ag teastáil sna fiche bliain amach romhainn. Beidh riachtanais fhoghlama an-éagsúil ag na daoine a théann isteach sa chóras anois agus sa todhchaí, agus beidh i bhfad níos mó daoine ina mic léinn 'lánfhásta'. Beidh ar an ard-oideachas é féin a nuáil agus forbairt a dhéanamh má tá sé chun deiseanna solúbtha a chur ar fáil do chohóirt mac léinn níos mó agus níos éagsúil. Beidh air é sin a dhéanamh fad a chuireann sé le cáilíocht agus ábharthacht, agus fad a dhéanfaidh sé teagmháil níos fearr le riachtanais níos leithne na sochaí agus an gheilleagair, agus é

ag feidhmiú i dtimpeallacht domhandaithe níos iomaíche.

Fís

Sna blianta amach romhainn, beidh ról lárnach le himirt ag an ard-oideachas maidir lena chinntiú go dtabharfar aitheantas d'Éirinn as nuáil, fiontar iomaíoch agus sármhaitheas acadúil, agus mar áit atá tarraingteach le cónaí agus le hoibriú inti, ina bhfuil ardchaighdeán maireachtála, beogacht chultúrtha agus struchtúir atá uilechuimsitheach go sóisialta. Beidh caidreamh láidir ag institiúidí ard-oideachais le mic léinn aonair, le pobail, leis an tsochaí agus le fiontar, tabharfaidh sé meon áite agus féiniúlachta Éireannaí do mhic léinn, agus tabharfaidh sé na scileanna dóibh chun páirt láidir a imirt ar an stáitse domhanda. Beidh sé mar threallús do smaointe nua trí thaighde chomh maith, agus aistreofar go leor de na smaointe sin go dtí fiontair nuálacha inmharthanacha na todhchaí.

Tacóidh an t-ard-oideachas leis na hathruithe sin trí chur chuigí nuálacha ar theagasc agus foghlaim faoi threoir ag taighde, trí dhearadh clár, trí mheasúnú mac léinn agus trí chóras dearbhaithe cáilíochta – léireoidh gach ceann díobh sin béim nua ar intinní

cruthaitheacha agus nuálacha a chothú. Beidh láithreacht idirnáisiúnta láidir ag ard-oideachas na hÉireann, beidh sé tarraingteach do mhic léinn thar lear agus gabhálfaidh sé de thaighde ardcháilíochta a mbeidh tionchar ríthábhachtach aige ar riachtanais réigiúnacha, náisiúnta agus domhanda.

Rannpháirtíocht

Má tá Éire chun a huailmhianta maidir le téarnamh agus forbairt laistigh de gheilleagar atá faoi threallús ag nuáil a bhaint amach, beidh sé riachtanach caipiteal daonna a chruthú agus a fheabhsú tríd an rannpháirtíocht san ard-oideachas a leathnú. Éilíonn scála an leathnaithe agus an fháis ar an rannpháirtíocht thar thréimhse na straitéise seo go n-éireodh córas ard-oideachais na hÉireann i bhfad níos solúbtha maidir le soláthar, ó thaobh ama agus áite araon, agus go n-éascódh sé aistriú agus forchéimniú trí gach leibhéal den chóras. Tá dúshlán nach beag fós ann sa réimse seo: Tá feidhmíocht sách lag ar gcórais sa réimse foghlama ar feadh an tsaoil aitheanta ag tuarascálacha i ndiaidh a chéile, agus tá an riachtanas maidir le scileanna agus inniúlachtaí fostaithe a uasghrádú agus a athrú ag fás an t-am ar fad. Beidh gá le hathruithe i maoiniú agus in oibriú an chórais d'fhonn cur ar chumas na n-institiúidí freagra a thabhairt ar

na riachtanais sin trí chur le héagsúlacht agus le hilghnéitheacht a soláthair. Beidh feabhsuithe san idirchaidreamh idir ard-oideachas agus breisoideachas agus oiliúint riachtanach chun tacú le deiseanna forchéimnithe níos fearr.

Cáilíocht thaithe an mhic léinn

Ba chóir go dtabharfadh taithe ardcháilíochta mar mhic léinn scileanna bunúsacha riachtanacha do chéimithe mar smaointeoirí agus shaoránaigh oiriúnaitheacha, cruthaitheacha agus iomlána – i dteannta tuiscint chuimsitheach ar ndisciplíní ábhartha. Éileoidh sin tiomantas d'fheabhsuithe faoi leith sa timpeallacht teagaisc agus foghlama i ndáil le leithead an churaclaim agus na scileanna a ndéantar a mheas chomh maith le i gcáilíocht an teagaisc féin.

Ní mór do gach mac léinn rochtain a bheith aige ar theagasc a bheidh coinnithe cothrom le dáta trí scoláireacht, taighde agus forbairt ghairmiúil. Ba chóir do bhaill foirne acadúla úsáid iomlán a bhaint as an raon modheolaíochtaí oideolaíoch a atá ar fáil dóibh agus cáilíocht mar mhúinteoirí chomh maith le ina ndisciplín roghnaithe féin a bheith acu. Ba chóir go gcuirfeadh an taighde agus an scoláireacht go léir in institiúidí ard-oideachais le cáilíocht an teagaisc fochéime

agus iarchéime. Ba chóir go gcorpródh struchtúr agus dearadh na gclár PhD scileanna ginearálta agus ba chóir iad a leagan amach le caidreamh díreach le fostóirí agus le frontar, nuair is cú sin. Tá mais chriticiúil i gclár PhD den ríthábhacht má táthar chun cáilíocht a choimeád.

Cáilíocht an teagaisc, na scoláireachta agus na teagmhála seachtraí

Ní mór athbhreithniú leanúnach a dhéanamh ar cháilíocht an teagaisc, na scoláireachta agus na teagmhála seachtraí le baill foirne acadúla i ngach institiúid mar chuid de chreat bainistíochta feidhmíochta láidir. Ba chóir go mbeadh sonraí iontaofa agus comhleanúnacha ar thorthaí an ard-oideachais, ó dhearcadh mhac léinn agus fostóirí araon, ar fáil go poiblí agus ag cur le próiseas forbartha leanúnaigh.

Taighde agus nuáil

Tá infheistíocht leantach i dtaighde agus nuáil riachtanach le haghaidh forbartha náisiúnta. Cruthaíonn infheistíocht i dtaighde raon buntáistí – cáilíocht an oideachais a fheabhsú do na mic léinn go léir, grúpa mac léinn PhD ardoilte a fhorbairt, eolas nua a tháirgeadh chun aghaidh a thabhairt ar fhadhbanna náisiúnta agus idirnáisiúnta, cur le hiomaíocht

idirnáisiúnta, agus a bheith mar fhaisnéis do thuairim an phobail.

D'fhonn freastal ar chuspóirí sóisialta agus eacnamaíochta na hÉireann, caithfidh institiúidí ard-oideachais na hÉireann leanúint de bheith ina gceannródaithe maidir le taighde den chaighdeán is airde thar an réimse disciplíní agus gníomhaíochta. Ní mór tógáil ar an athchóiriú a rinneadh le déanaí ar an taighde in Éirinn trí chur leis an méid a dhírimid ar acmhainní agus ar infheistíocht chun tógáil ar láidreachtaí forbartha. Ní mór dúinn leanúint ar aghaidh ag aithint príomh-réimsí roghnaithe inar féidir le hÉire fíor-thionchar a dhéanamh ar an stáitse idirnáisiúnta agus ar chóir tosaíochtaí infheistíochta a dhíriú orthu, fad a choinneofar an scoth sa taighde ar feadh raon leathan disciplíní.

Beidh an poitéinseal do thorthaí náisiúnta, eacnamaíochta agus sóisialta mar fhaisnéis don rogha tosaíochtaí agus coinneofar faoi athbhreithniú é le freagrúlacht leantach ar fhorbairtí domhanda a chinntiú. Beidh ar thaighde ard-oideachais nascadh le frontar agus leis an tsochaí ar bhealaí nua agus samhlaíochta chun leas a bhaint as an poitéinseal atá aige maidir le folláine eacnamaíoch agus shóisialta, lena n-áirítear cur chuige níos éifeachtaí

ar aistriú eolais agus ar thráchtálú. Beidh ar institiúidí ard-oideachais meicníochtaí athbhreithnithe, méadracht feidhmíochta agus critéir chur chun cinn sofaisticiúla a fhorbairt le comhghradam do mhisin taighde idirdhealaithe a chinntiú. Ba chóir creat cáilíochta comhleanúnach d'oideachas PhD a fhorbairt, creat a bheadh bunaithe ar mhais chriticiúil.

Ba chóir maoiniú do thaighde amach anseo a leithroinnt de réir na bprionsabal seo, agus tá gá anois le béim nua ar thionchar an mhaoinithe sin. Tá gá ag institiúidí ard-oideachais díriú ar eolas a aistriú chomh tapa agus chomh héifeachtach agus is féidir, agus d'fhéadfadh go mbeadh i gceist leis sin leas a bhaint as daoine a mbeadh saineolas níos fearr acu chun sin a dhéanamh.

Caidreamh

Ba chóir go mbeadh caidreamh oscailte ag institiúidí ard-oideachais lena bpobail agus leis an tsochaí níos leithne agus ba chóir go mbeadh sin san áireamh i ngach gné dá misin. Ba chóir córais agus struchtúir a fhéachann amach rompu a neadú i ngníomháocht institiúide, ionas go mbeadh sreabhadh isteach agus amach maidir le heolas, baill foirne, mic

léinn agus smaointe, idir gach institiúid agus a pobal seachtrach.

Tá an acmhainneacht ag an ard-oideachas caidreamh níos déine ná roimhe a dhéanamh leis an tsochaí níos leithne trí cheannaireacht intleachtúil agus tuairimí údarásacha a chur ar fáil thar raon disciplíní acadúla, na healaíona, gnó agus réimsí díospóireachta poiblí. Tá líon mór daoine ag obair inár n-institiúidí ard-oideachais atá in ann rannchuidiú an-luachmhar a dhéanamh leis an bpobal agus leis an saol sóisialta níos leithne ar go leor bealaí éagsúla. Áirítear orthu sin eolaithe, innealtóirí, ealaíontóirí agus sainchleachtóirí sna daonnachtaí agus sna heolaíochtaí sóisialta. Caithfimid a chinntiú go bhfanfaidh an neamhspleáchas intleachtúil a cheadaíonn don chaidreamh sin i bhfeidhm.

Idirnáisiúnú

Is cuid d'iarracht dhomhanda atá ár gcóras ard-oideachais. Cé gur saintréith den ard-oideachas in Éirinn é sreabhadh mac léinn agus ball foirne go dtí tíortha eile agus uathu, is den rithábhacht é go ndéanfaí sin a leathnú agus a dhoimhniú. Cuireann idirnáisiúnú deiseanna nua tábhachtacha ar fáil d'ard-oideachas na hÉireann, ach ar an tslí chéanna, agus tíortha eile ag dul in iomaíocht do

thallann agus d'acmhainní, ní féidir le hÉirinn a bheith fágtha ar gcúl.

Athruithe ar an gcóras

Tá an fhís uailmhianach agus na cuspóirí uailmhianacha atá leagtha amach d'fhorbairt ard-oideachas na hÉireann riachtanach má tá an córas le haghaidh a thabhairt ar riachtanais agus tosaíochtaí forbartha náisiúnta níos leithne na hÉireann thar thréimhse na straitéise seo. Éilíonn scála ár n-uailmhianta do chandam, leithead agus cáilíocht ard-oideachais na hÉireann sna blianta amach romhainn tuilleadh comhtháiteachta, níos mó comhlántachta agus na hoibríochtaí is éifeachtúlaí is féidir ar feadh na heagraíochta agus maidir leis an gcóras a mhaoiniú. Beidh gá leis na príomh-pharaiméadair de cháilíocht, cainníocht, agus leibhéal agus inmhharthanacht an mhaoinithe a bhainistiú le cruthaitheacht agus le saineolas le forbairt chothromaithe a chinntiú agus sinn ar thóir cuspóirí náisiúnta. Tá roinnt athruithe ar chreat oibríochtúil an chórais aitheanta lena chinntiú go dtarlóidh sin. Is sna réimsí rialachais agus ceannaireachta, struchtúr foriomlán an chórais, agus maoinithe inmharthana, atá na hathruithe sin.

Rialachas agus Ceannaireacht

Ag croílár na straitéise seo tá an t-aitheantas go bhfuil raon éagsúil institiúidí láidre, neamhspleácha riachtanach má tá an córas foriomlán le freagra éifeachtach a thabhairt ar riachtanais na sochaí, riachtanais a bhíonn ag athrú agus nach féidir a thuar. Caithfear neamhspleáchas maoinithe agus oibríochtúil a mheitseáil le leibhéal comhfhreagrach cuntasachta as feidhmíocht in aghaidh ionchais a chuirfear in iúl go soiléir. Éilíonn sin struchtúir dea-fhorbartha d'fhonn aithint agus cur in iúl tosaíochtaí náisiúnta a chumasú, chomh maith le meicníochtaí láidre chun athbhreithniú agus meastóireacht leanúnach a dhéanamh ar fheidhmíocht ag leibhéal an chórais agus na hinstitiúide.

Ba chóir gaol conarthach nó comhaontú leibhéal seirbhíse nua a bhunú idir an Stát agus na hinstitiúidí ard-oideachais, mar chuid de chomhrá straitéise níos leithne, agus ba chóir sin a úsáid lena chinntiú go mbeadh na riachtanais maidir le feidhmíocht, neamhspleáchas agus cuntasacht ag teacht le chéile. Tríd an bpróiseas sin, déanfar straitéisí institiúide a shainmhíniú agus a ailíniú le tosaíochtaí náisiúnta.

Ba chóir struchtúir tras-rialtais iomchuí a úsáid chun na tosaíochtaí náisiúnta don

ard-oideachas a fhorbairt agus chun a gcur i bhfeidhm a mhaoirsiú. Ba chóir go mbeadh freagracht ag Údarás um Ard-Oideachas athchóirithe, thar ceann an Rialtais, as caidreamh a dhéanamh le hinstitiúidí lena chur ar a gcumas na tosaíochtaí náisiúnta a chomhlíonadh i gcomhar, gan dúblú diomailteach a dhéanamh. Tacófar leis sin trí shonraí iomlána, trédhearcacha agus inchomparáide a bhailiú ar feadh an chórais, a bheidh mar bhunús do chaidreamh eagnaí leis na hinstitiúidí. Beidh an córas dearbhaithe cáilíochta, a ndéanfaidh an ghníomhaireacht nua, Cáilíochtaí agus Dearbhú Cáilíochta Éireann, maoirsiú agus rialáil air, mar fhaisnéis don chaidreamh sin chomh maith. Ba chóir cinntí maoinithe a dhéanamh i gcomhthéacs feidhmíocht na nInstitiúidí i gcomparáid le spriocanna aitheanta agus comhaontaithe mar chuid den chomhaontú nó conradh leibhéil seirbhíse.

Éileoidh na rólanna agus gaolta nua níos mó acmhainneachta institiúide maidir le maoirsiú córais, ceannaireacht agus rialachas institiúide. Beidh i gceist leis sin athruithe ar mhéid agus ar chomhdhéanamh Bhord an HEA agus ar a struchtúir fheidhmiúcháin, agus ar mhéid agus ar chomhdhéanamh struchtúir rialachais na n-institiúidí ard-oideachais ar leithligh.

Struchtúr an Chórais

Tá struchtúr an ard-oideachais ag athrú cheana féin de réir mar a dhéanann institiúidí iarracht freagra níos éifeachtaí a thabhairt ar riachtanais nuála na hÉireann. Tá an poitéinseal ag na forbairtí sin láidreacht nua a chruthú sa chóras trí shaineolas, eolas agus acmhainní a roinnt, agus trí shinéirgíochtaí a úsáid chun lánacmhainneacht thallann na hÉireann agus nuáil a bhaint amach. Ní mór breith ar an bhfuinneamh sin anois chun aghaidh a thabhairt ar spriocanna na straitéise seo. Ní mór don chóras athrú laistigh de chreat soiléir atá dírithe ar shraith chomhtháite institiúidí ard-oideachais a fhorbairt, gach ceann acu le dóthain láidreachta, scála agus acmhainneachta agus le misin chomhlántacha agus éagsúla a chomhlíonadh, agus iad i gcomhar, riachtanais an duine, an fhiontair agus na sochaí.

Ba chóir an córas a neartú trí chnuasaigh réigiúnacha institiúidí comhoibrithe (ollscoileanna, institiúidí teicneolaíochta agus soláthróirí eile) a fhorbairt, agus trí chomhdhlúthú institiúide a mbeidh mar thoradh air líon níos lú d'institiúidí níos mó. Ba chóir go mbeadh béim faoi leith ar theacht chun cinn institiúidí teicneolaíochta a bheadh comhnasctha agus níos láidre, a

spreagadh. Beidh ollscoileanna agus institiúidí teicneolaíochta comhnasctha, a oibreoidh mar chomhpháirtithe comhoibrithe d'fhonn cuspóirí straitéise comhaontaithe a sheachadadh, mar chuid lárnach den tsamhail de chnuasach réigiúnach a shamhláítear. Ba chóir an éagsúlacht ó thaobh misin, a bhí chun leasa na hÉireann go dtí seo, a choimeád.

Ba chóir forbairt agus athrú institiúidí teicneolaíochta go dtí líon níos lú d'institiúidí comhnasctha níos láidre a chur chun cinn d'fhonn acmhainneacht agus feidhmíocht chórais a bhrú chun cinn. Ba chóir go ndíreodh critéir feidhmíochta le haghaidh na n-institiúidí comhnasctha sin ar an misean faoi leith a bhíonn acu agus, bunaithe ar fheidhmíocht láidir i gcomparáid le critéir ábhartha ó thaobh an mhisin, samhláítear go bhféadfadh cuid acu iarratas a dhéanamh ar ath-ainmniú mar ollscoileanna teicneolaíochta. Níl cúis ar bith le haon ollscoileanna nua a cheadú faoi bhrí Acht na nOllscoileanna 1997, áfach. Laghdódh gníomh mar sin an éagsúlacht sa chóras foriomlán agus bheadh droch-thionchar aige ar a chumas freagra a thabhairt ar riachtanais nuála agus deiseanna forbartha na tíre.

Maoiniú

Le forbairt a dhéanamh ar chóras ard-oideachais na hÉireann d'fhonn an riachtanas aitheanta d'acmhainneacht níos mó agus d'fheidhmíocht níos fearr, ardaítear ceist mhór an mhaoinithe.

Féadfaidh comhdhlúthú, eacnamaíochtaí ó thaobh scála, táirgiúlacht níos mó agus gníomhaíocht tráchtúil cabhrú leis na leibhéil reatha maoinithe dul níos faide, ach tugann taithí idirnáisiúnta le tuiscint nach mbeadh ach tionchar sách beag acu sin. Ní féidir linn, go réasúnta, a bheith ag súil go gcomhlíonfaidh ardú ar an maoiniú Státchiste an leibhéal riachtanach costas ach an oiread, arna tabhairt scála ár n-uailmhianta agus na srianta buiséid atá ann faoi láthair. An t-aon rogha réalaíoch atá ann chun tacú le fás ar an rannpháirtíocht ná a cheangal ar mhic léinn nó ar chéimithe costas a n-oideachas a roinnt go díreach, ag léiriú na dtorthaí príobháideacha suntasacha is féidir leo a bheith ag súil leo. Moltar rannchuidiú díreach ó mhic léinn, bunaithe ar mheascán de tháillí a íoctar ar dtús agus scéim iasachta ag brath ar ioncam, mar ghné riachtanach de shocruithe maoinithe don chóras amach anseo.

Ní mór d'institiúidí ard-oideachais aithne a chur ar bhunús foinsí maoinithe níos leithne

agus caidreamh a dhéanamh leo, agus an méid sách mór a bhraitheann siad ar mhaoiniú státchiste a laghdú, fad a fheabhsaíonn siad ábharthacht agus cáilíocht a gcuid oideachais agus taighde. Ba chóir é sin a nascadh le caidreamh níos freagraí agus oscailte le príomh-gheallsealbhóirí, mic léinn agus fiontar ach go háirithe, agus le hiarracht mhór teacht ar bhealaí nua chun acmhainneacht taighde agus nuála ard-oideachais a nascadh le riachtanais na n-earnálacha poiblí agus príobháideacha.

Lena chur ar chumas institiúidí cuspóirí rannpháirtíochta, cáilíochta agus innharthanachta a chomhlíonadh, beidh gá leis an tsamhail croímhaoinithe deontais maidir le hinstitiúidí ard-oideachais a athchóiriú. Amach anseo, ba chóir na hinstitiúidí ard-oideachais go léir a mhaoiniú trí fhoirmle leithdháilte a chuirfidh croímhaoiniú ar fáil do gach mac léinn – lánaimseartha nó páirt-aimseartha, ar an gcampas nó lasmuigh de. Ba chóir a chur leis sin trí shocruithe oibre níos solúbtha agus trí ualaigh oibre chonarhacha a bheith á seachadadh ag lucht acadúil ar bhonn bliantúil, mar bhealach chun freagrúlacht agus éifeachtúlacht aron a bhrú chun cinn.

Ba chóir go mbraithfeadh leathnú leantach ar an líon mac léinn ar thabhairt isteach

sruthanna ioncaim breise agus bealaí nua le bheith ag obair. Dá thapúla luas seachadta na n-athchóirithe riachtanacha, is é is láidre a bheidh an deis cáilíocht a choimeád fad a fhástar rollú. Maoloidh méadú ar mhaoiniú neamh-Státchiste trí rannchuidithe ó mhic léinn an brú sin; ach sula dtabharfaí samhail den sórt sin isteach, tá sé thar a bheith tábhachtach innharthanacht foriomlán an chórais a chinntiú agus fás a bhainistiú ar bhealach a choimeádfadh cáilíocht sna torthaí oideachais agus taighde agus i dtaithe an mhic léinn.

Tábhacht an chuir i bhfeidhm

Níl an córas ard-oideachais deighilte ón chuid eile den tsochaí – tá sé mar chuid lárnach di. Tá caighdeán maireachtála shaoránaigh na hÉireann dlúthcheangailte le forbairt an chórais ard-oideachais. Cinnteoidh cur i bhfeidhm na moltaí atá leagtha amach sa cháipéis seo go gcuirfead ar chumas chóras ard-oideachais na hÉireann an méid is mó is féidir leis a chur le caighdeán saoil shaoránaigh na hÉireann a fheabhsú, agus le dul i ngleic le dúshlán ollmhóra shóisialta, eacnamaíochta agus chomhshaoil an domhain.

Achoimre ar na moltaí

Teagasc agus foghlaim

- 1** Ba chóir go mbeadh taithí sármhaith ar theagasc agus ar fhoghlaim, a mbeadh taighde cothrom le dáta mar fhaisnéis acu agus a mbeadh éascaithe ag timpeallacht foghlama ardchaighdeáin, le hacmhainní den scoth, mar leabharlanna, saotharlanna agus saoráidí ríomhfhoghlama, ag mic léinn ard-oideachais.
- 2** Ba chóir d’institiúidí ard-oideachais córais a chur ar bun chun aiseolas a fháil ó mhic léinn, agus an t-aiseolas sin a úsáid mar fhaisnéis ar bhainistiú institiúide agus cláir, chomh maith le mar pholasaí náisiúnta.
  - Ba chóir córas náisiúnta suirbhéanna mac léinn a chur ar bun agus na torthaí a fhoilsiú.
  - Ba chóir do gach institiúid ard-oideachais córas cuimsitheach aiseolais gan ainm do mhic léinn a chur ar bun, maille leis na struchtúir lena chinntiú go rachfaí i mbun gnímh go pras mar fhreagra ar chúiseanna inní mac léinn.
- 3** Ba chóir go mbeadh gach mac léinn ag foghlaim i dtimpeallacht a mbeadh taighde, scoláireacht agus cleachtas agus eolas cothrom le dáta mar fhaisnéis aici.
  - Ba chóir comhghradam a thabhairt do theagasc agus do thaighde. Ba chóir é sin a léiriú ó thaobh leithdháileadh acmhainní, i gcritéir ardaithe céime, agus sa mhéadracht a úsáidtear chun feidhmíocht a mheas ag leibhéal an duine, na hinstiúide agus an chórais.
- 4** Ní mór do chóras ard-oideachais na hÉireann leanúint air ag forbairt bealaí soiléire forchéimnithe agus aistrithe, chomh maith le bealaí iontrála neamh-traidisiúnta.
  - Sna blianta amach romhainn, caithfidh solúbthacht agus nuáil a bheith mar thréithe de sheachadadh an ard-oideachais in Éirinn.
  - Ba chóir an tacaíocht chéanna, tríd an tsamhail maoinithe a úsáidtear chun acmhainní a leithdháileadh ar agus lasmuigh d’institiúidí, a thabhairt do gach mac léinn, cibé an mac léinn lánaimseartha, páirtaimseartha, ar an gcampas nó lasmuigh de atá sa mhac léinn sin.
  - Ba chóir spreagadh a thabhairt do mhic léinn fochéime roinnt ama a chaitheamh i suíomh oibre nó seirbhíse, agus ba chóir aitheantas foirmiúil a thabhairt d’obair den sórt sin trí chreidiúnú nó é a chur san áireamh i bhForlónadh Dioplóma an mhic léinn.
  - Ba chóir go mbeadh bealaí forchéimnithe solúbtha isteach in institiúidí ard-oideachais, lasmuigh díobh agus tharstu.
  - Ní mór do gach institiúid ard-oideachais creat náisiúnta le haghaidh aitheantas a thabhairt d’fhoghlaim roimh ré (RPL) a fhorbairt agus a aithint.

Teagasc agus foghlaim

- 5** **Ba chóir d’institiúidí ard-oideachais mic léinn céad bliana a ullmhú níos fearr dá dtaithí foghlama, ionas go mbeadh siad in ann tabhairt fúithi go hidirghníomhach.**
- Ba chóir d’institiúidí ard-oideachais an soláthar clár insealbhaite agus ullmhúcháin do mhic léinn céad bliana a leathnú.
  - Ba chóir d’institiúidí ard-oideachais cúrsaí le bonn leathan, chomh maith le níos mó deiseanna foghlama idir-dhisciplíneacha a thairiscint do mhic léinn a bhíonn sa chéad bhliain dá gcuid staidéar fochéime.
- 6** **Ba chóir go bhforbródh cláir mhúinte fochéime agus iarchéime araon na scileanna ginearálta a theastaíonn chun caidreamh éifeachtach a dhéanamh sa tsochaí agus san áit oibre.**
- Ba chóir go dtabharfadh oideachas fochéime agus iarchéime aghaidh follasach ar na scileanna ginearálta a theastaíonn chun caidreamh éifeachtach a dhéanamh sa tsochaí agus san áit oibre.
  - Agus cúrsaí agus cláir á leagan amach acu, ba chóir d’institiúidí ard-oideachais ailíniú agus cothromaíocht idir torthaí foghlama, oideolaíocht agus measúnú a chinntiú.
- 7** **I bhfianaise scála an athraithe i dteagasc agus foghlaim atá ar bun in ard-oideachas na hÉireann, caithfeadh an creat dearbhaithe cáilíochta a athbhreithniú agus tuilleadh forbartha a dhéanamh air.**
- Ba chóir treoirínte ábhair a fhorbairt chun tacú leis an gCreatlach Náisiúnta Cáilíochtaí. Ba chóir don obair sin a bheith brúite chun cinn ag saineolaithe ábhair ón bpobal acadúil agus a bheith comhordaithe ag an ghníomhaireacht nua Cáilíochtaí agus Dearbhú Cáilíochta Éireann.
  - Ba chóir tabhairt faoi athbhreithniú iomlán agus cuimsitheach ar an gcóras scrúdaitheora seachtraigh agus ar an gcóras grádaithe níos ginearálta.
- 8** **Caithfidh na hinstitiúidí ard-oideachais go léir a chinntiú go mbeidh na baill foirne go léir cáilithe agus inniúil i dteagasc agus foghlaim, agus ba chóir dóibh tacú le forbairt agus feabhsú leanúnach ar a gcuid scileanna.**

Taighde

9

Ba chóir an infheistíocht i dTaighde & Forbairt (R&D) a mhéadú.

- Ba chóir an infheistíocht sa sprioc R&D a mhéadú go dtí 3 faoin gcéad den GDP, ag teacht leis an gClár Athnuaithe don Rialtas, agus le tuarascáil an Tascfhórsa Nuála, a mholann fráma ama do sheachadadh infheistíochta in SSTI nuashonraithe don tréimhse 2014–2020.

10

Ba chóir réimse níos leithne, soghluaiseacht níos fearr agus níos mó deiseanna gairme a thabhairt do ról an taighdeora

- Ba chóir slí beatha shoiléir a bhunú do thaighdeoirí a fhorbraíonn a gcuid buanna agus a thugann luach saothair iomchuí dóibh.
- I dteannta na foirne a bhíonn gníomhach i dtaighde agus a bhíonn rannpháirteach go hiomlán sa teagasc fochéime, ba chóir deiseanna a thabhairt do thaighdeoirí a bheith rannpháirteach i dteagasc mar mhaoirseoireacht saotharlainne agus ranganna teagaisc, nuair is féidir sin.
- Ba chóir soghluaiseacht foirne níos fearr a éascú idir ard-oideachas ar thaobh amháin agus frontar agus an tseirbhís phoiblí ar an taobh eile, chun sreabhadh eolais a chur chun cinn agus chun buntáiste a bhaint as an tsaineolas laistigh den ard-oideachas chun leasa na sochaí agus an gheilleagair. D’fheadfadh sin tarlú trí thréimhsí lánaimseartha nó páirt-aimseartha ar iasacht ar feadh suas le sé mhí ag an am, nó trí chomhairliúcháin ag lucht acadúil, sa chás go mbeadh sin chun comhleasa an duine aonair, na hinstiúití agus na sochaí.
- D’fhonn leibhéal comhoibrithe níos éifeachtaí le frontar a chinntiú, ba chóir do ghníomhaireachtaí maoinithe agus instiúití ard-oideachais meicníochtaí athbhreithnithe, méadracht feidhmíochta agus critéir chur chun cinn a fhorbairt, chun comhghradam a chinntiú do mhísin taighde idirdhealaithe ar feadh disciplíní agus ar feadh cineálacha gníomhaíochtaí taighde agus nuála, lena n-áirítear aistriú eolais agus tráchtálú.

11

Ba chóir creat cáilíochta comhleanúnach d’oideachas PhD na hÉireann a fhorbairt, a mbeadh bunaithe ar mhais chriticiúil.

- Ba chóir creat éilitheach a chomhlíonann nó a sháraíonn caighdeáin idirnáisiúnta d’oideachas PhD a fheidhmiú go comhleanúnach ar feadh na n-institiúidí ard-oideachais go léir, mar bhonn taca riachtanach do bhranda PhD na hÉireann. Ba chóir go leanfadh as sin comhdhlúthú agus comhoibriú níos fearr i measc soláthróirí, agus tairiscintí níos láidre do mhic léinn.

Taighde

12

Ba chóir tosaíocht a thabhairt do mhaoiniú taighde poiblí agus ba chóir go ndéanfaí comhordú níos fearr air, le córais éifeachtacha fadbheathnaitheachta, athbheithnithe agus tomhais feidhmíochta mar bhonn taca dó.

- Ba chóir tacú le taighde ar feadh na ndisciplíní go léir, le bheith mar fhaisnéis ag teagasc agus le hardán do thaighde láidir i réimsí tosaíochta straitéise a chinntiú.
- Ba chóir go mbeadh maoiniú taighde saindirithe bunaithe ar chleachtaí sócraithe tosaíochta náisiúnta. Aithníonn cleachtaí mar sin roinnt réimsí téamacha a mbeidh Éire ábalta an scoth a bhaint amach iontu, tionchar a imirt go hidirnáisiúnta agus torthaí eacnamaíochta agus sóisialta a uasmhéadú. Ba chóir athbheithniú agus leasú a dhéanamh ar thosaíochtaí lena chinntiú go bhfanfaidh córas taighde na hÉireann freagrúil do na timpeallachtaí náisiúnta agus idirnáisiúnta atá ag athrú.
- Agus tosaíochtaí á roghnú, ba chóir aird faoi leith a thabhairt ar na deiseanna do thaighde a chumseodh AHSS agus STEM.
- Ba chóir athchóiriú a dhéanamh ar struchtúir chun maoiniú taighde a sheachadadh d'fhonn:
  - maoiniú a chomhordú go hiomlán ar feadh na ngníomhaireachtaí rialtais go léir;
  - a chinntiú go mbeidh bealach maoinithe aitheanta agus príomh-ghníomhaireacht fhreagrach amháin, a mbeidh tacaíochtaí tráchtálaithe mar bhonn taca dó, ag taighde maoinithe; agus
  - cothromaíocht a chinntiú idir cineálacha éagsúla taighde, ó thaighde bunúsach go dtí taighde straitéise agus feidhmithe, agus ó imscrúdaitheoir amháin go dtí foirne móra ildhisciplíneacha a oibríonn i gcomhpháirtíocht le himreoirí ábhartha eile.

13

Ba chóir aistriú eolais a neadú níos fearr i ngníomhaíocht institiúide agus luach saothair dá réir a thabhairt. Ba chóir go dtabharfadh tráchtálú maoiníntleachtúla ó thaighde a mhaoinítear go poiblí toradh comhlán don gheilleagar.

- Ba chóir prótacal maoiníntleachtúla (IP) náisiúnta a fhorbairt agus ba chóir struchtúir a chomhaontú chun tráchtálú tapa IP ó na hinstiúidí ard-oideachais go léir a éascú.

Caidreamh a dhéanamh leis an tsochaí níos leithne

14 Ní mór do chaidreamh leis an bpobal níos leithne a bheith neadaithe níos daingne i misin na n-institiúidí ard-oideachais. D’fhonn é sin a bhaint amach, beidh ar na hinstiúidí ard-oideachais dul i mbun na ngníomhartha seo a leanas:

- Níos mó soghluaiseachta isteach agus amach i measc ball foirne agus mac léinn idir institiúidí ard-oideachais, gnó, tionscal, na gairmeacha agus an pobal níos leithne.
- Freagra dearfach a thabhairt ar riachtanais forbartha ghairmiúla an phobail níos leithne chun modúil agus cláir oiriúnacha a fhorbairt agus a sheachadadh ar bhealach solúbtha agus freagrúil.
- Aitheantas a thabhairt do chaidreamh sibhialta a gcuid mac léinn trí chreidiúniú clár, nuair is cuí sin.
- Struchtúir agus nósanna imeachta a chur ar bun a chuirfidh fáilte roimh rannpháirtíocht an phobail níos leithne, lena n-áireofar dearadh agus athchóiriú clár, agus a spreagfaidh sin.

I dteannta na ngníomhartha sin, ba chóir don HEA tabhairt faoi shuirbhéanna náisiúnta ar bhonn rialta agus iad a úsáid mar chuid de mheasúnú ar thorthaí cáilíochta don chóras.

Ard-oideachas a idirnáisiúnú

15 Ba chóir d’institiúidí ard-oideachais a bhfís idirnáisiúnta a leagan amach i straitéis institiúide:

- A bhainfeadh lena misin institiúide agus le spriocanna polasaí náisiúnta níos leithne; agus
- A bhreithneodh idirnáisiúnú agus caidreamh domhanda ón léargas is leithne is féidir.

16 Ba chóir d’institiúidí ard-oideachais tacaíochtaí oiriúnacha a chur ar bun chun lánpháirtíú, sábháilteacht, slándáil, agus folláine mac léinn idirnáisiúnta a chur chun cinn.

Rialachas an chórais

17

Ba chóir go mbeadh ar institiúidí neamhspleácha na hÉireann cuntas ar a gcuid feidhmíochta a dhéanamh leis an Stát thar ceann shaoránaigh na hÉireann.

- Cuirfidh an tAire Oideachais & Scileanna tosaíochtaí náisiúnta an Rialtais maidir le hard-oideachas in iúl.
- D'fhonn a chinntiú go mbeidh cur chuige a chuireadh an rialtas go léir mar fhaisnéis ag na tosaíochtaí náisiúnta d'ard-oideachas, ba chóir don Aire Oideachais & Scileanna a bheith mar chathaoirleach ar choiste comh-aireachta ar ard-oideachas. Tionólfadh an HEA líonra de na gníomhaireachtaí go léir a mbíonn idirghníomhú acu le hard-oideachas.
- Ba chóir go leanfadh an HEA ar aghaidh a bheith cuntasach don Aire as maoiniú agus maoirsiú na hearnála, agus ba chóir próiseas nua de chomhrá straitéise a thabhairt isteach chun cur le cuntasacht agus feidhmíocht, fad a léireofar meas ar neamhspleáchas institiúide.
- Ba chóir go mbeadh fáil ar bhunachar sonraí córais lán-inchomparáide, ina mbeadh sonraí ar phróifíle mac léinn agus ball foirne, ar éifeachtúlacht agus ar tháscairí eile a chabhróidh le taighde agus meastóireacht a dhéanamh ar pholasaí poiblí in ard-oideachas, mar bhonn taca do chreat cuntasachta an chórais, agus ba chóir dó sin a bheith mar fhaisnéis don HEA le linn an phróisis chomhrá straitéise.

18

Ba chóir struchtúir rialachais a athchóiriú ag an leibhéal institiúide agus córais araon.

- Ba chóir méid údarás rialála na n-institiúidí ard-oideachais in Éirinn a laghdú go dtí líon nach mó ná 18; ba chóir d'fhormhór na mball a bheith ina mbaill tuata le saineolas a bheadh ábhartha do rialachas ard-oideachais acu; agus
- Ba chóir Bord an HEA a laghdú go dtí 12 ball; ba chóir a chomhdhéanamh a athchóiriú lena chinntiú go mbeadh meascán iomchuí de shaineolas agus de thaithí ann d'fhonn tabhairt faoina mhisean.

Creat comhtháite

19 Ba chóir creat a fhorbairt chun comhoibriú ar feadh an chórais idir institiúidí éagsúla a éascú.

- Déanfar comhoibriú idir institiúidí neamhspleácha laistigh de réigiún a chur chun cinn d'fhonn na nithe seo a leanas a dhéanamh:
  - Cur le freagrúlacht maidir le riachtanais eacnamaíochta agus sóisialta áitiúla;
  - Bealaí forchéimnithe do mhic léinn a spreagadh; agus
  - Idirmhalartú acadúil agus malartú smaointe a éascú.
- Leanfar ar aghaidh ag tacú le comhoibriú réasúnach thar teorainneacha réigiúnacha.
- Ní bheidh aon ollscoil nua ann ar bhonn alt 9 d'Acht na nOllscoileanna.

20 Ba chóir d'earnáil na n-institiúidí teicneolaíochta tús a chur le próiseas athraithe agus comhdhlúthaithe; d'fhéadfaí ath-ainmniú a thabhairt d'institiúidí comhnasctha a shroichfeadh an scála agus an acmhainneacht iomchuí.

- Ba chóir próiseas a chur ar bun chun ceadú d'institiúidí teicneolaíochta a bheadh tar éis próiseas comhdhlúthaithe a dhéanamh, iarratas ar ainmniú mar ollscoil teicneolaíochta a dhéanamh.

21 Ba chóir institiúidí níos lú a chomhdhlúthú d'fhonn comhtháiteacht agus mais chriticiúil a chur chun cinn.

I gcás institiúidí a fhaigheann croímhaoiniú deontais (i bpáirt nó go hiomlán) agus maoiniú do tháillí saor in aisce, ba chóir go n-oibreodh an creat dreasachtaí foriomlán chun institiúidí den sórt sin a ionchorprú nó a chomhnascadh le hollscoileanna nó institiúidí teicneolaíochta atá ann cheana féin, nó chun iad a athrú ina n-ollscoileanna teicneolaíochta.

- Níor chóir an maoiniú d'institiúidí a fhaigheann maoiniú do tháillí saor in aisce agus sin amháin a shíneadh thar institiúidí atá sa chatagóir seo faoi láthair.
- Maidir le hinstitiúidí príobháideacha (coláistí neamhspleácha nach bhfaigheann maoiniú díreach ar bith), ba chóir gur faoin HEA a mbeadh sé gníomhaíocht teagaisc agus foghlama a choimisiúnú ar bhonn costais eacnamaíche chun tosaíochtaí a d'fhéadfaí a aithint laistigh de chnuasach a chomhlíonadh. Ba chóir go mbeadh soláthróirí neamhspleácha, lena n-áirítear iad sin san earnáil 'le haghaidh brabúis', a bheith saor chun tairiscintí a dhéanamh ar sholáthar ar an mbonn riachtanas aitheanta seo.
- Déanfar maoiniú poiblí den sórt sin ar na hinstitiúidí sin a leithdháileadh tríd an HEA.

Samhail maoinithe inmharthana agus chothrom

22

Caithfear athbhreithniú a dhéanamh ar chonarthaí fostaíochta reatha na mball foirne acadúil le súil agus seasamh gairmiúil an lucht acadúil a aithint agus leibhéal inchomparáide cuntasachta a éileamh maidir leo sin atá i bhfeidhm sna hearnálacha poiblí agus príobháideacha níos leithne.

Éileoidh athbhreithniú den sórt sin na torthaí seo a leanas:

- Conarthaí atá trédhearcach agus a sheachadann cuntasacht do shamhlacha leithdháilte ualaigh oibre iomchuí lena chinntiú gur féidir tosaíochtaí i ndáil le teagasc agus foghlaim, taighde agus riarachán, a bhainistiú agus a sheachadadh;
- I gcás institiúidí teicneolaíochta, ba chóir go sonródh conarthaí líon íosta uaireanta le seachadadh ar bhonn bliantúil;
- Conarthaí a léireodh tuiscint i bhfad níos leithne ar an mbliain acadúil agus ar an gclár ama; agus
- Níos mó solúbthachta, inoiriúnachta agus solghluaiseachta ó bhaill foirne chun éilimh nua de bharr athruithe struchtúir agus eile, arna n-eascairt ón straitéis, a chomhlíonadh.

23

Thar shaolré na straitéise agus i gcomhthéacs spleáchas ar an státchiste a bheidh ag laghdú, glacfaidh institiúidí ard-oideachais ar leithligh níos mó freagrachta orthu féin, de réir a chéile, as príomh-fheidhmeanna acmhainní daonna.

Éileoidh freagrach den sórt sin ar institiúidí na nithe seo a leanas a dhéanamh:

- Na cumhachtaí chun baill foirne a earcú agus téarmaí agus coinníollacha a leagan amach dóibh, a ghlacadh orthu féin, laistigh de pharaiméadair chomhaontaithe;
- Buiséid chothromaithe a choimeád agus buiséid a leagan amach do chostais iomlán na hearcaíochta, costais phinsin san áireamh;
- Oibriú laistigh de chreat iomchuí do bhainistiú acmhainní daonna a chinnteoidh:
  - Comhairliúchán dóthanach le leasanna na mball foirne; agus
  - Trédhearcacht maidir le leibhéal foirne agus rátaí pá.
- Cuntasacht shoiléir as seachadadh foriomlán na dtorthaí comhaontaithe a ghlacadh.

Samhail maoinithe inmharthana agus chothrom

24

Caithfear an bunús maoinithe don ard-oideachas a leathnú trí athchóiriú a dhéanamh ar mhaoiniú na mac léinn, lena n-áireofar foirm nua de rannchuidiú díreach ó mhic léinn bunaithe ar tháille ar dtús le saoráid chun íocaíocht a iarchur.

- Éileoidh cur i bhfeidhm an rannchuidithe sin ar an Roinn Oideachais & Scileanna grúpa saineolais a bhunú (le hionadaíocht idirnáisiúnta) chun an córas iasacht iomchuí d'Éirinn a leagan amach, agus cuntas á thabhairt do na saincheisteanna chur i bhfeidhm a théann leis.
- Ba chóir go socrófaí na rátaí táille laistigh de chreat náisiúnta a rialódh an leibhéal uasta táillí, agus go ndéanfaí athbhreithniú tréimhsiúil air.
- Ní bheidh fás amach anseo ná seachadadh cáilíochta níos fearr in ard-oideachas na hÉireann indéanta gan rannchuidiú den sórt sin.
- Ní mór go mbeadh san áireamh in athchóiriú ar mhaoiniú athchóiriú ar na nósanna imeachta arna n-úsáid chun tástáil mhaoine a dhéanamh le haghaidh deontas cothabhála na mac léinn. Ba chóir é sin a bheith sruthlínithe agus tráthúil, agus ba chóir é a sheachadadh trí ghníomhaireacht amháin.
- I gcásanna ina mbeadh easnaimh aitheanta ar scileanna nár mhór aghaidh a thabhairt orthu, nó dá mbeadh tosaíochtaí uascilithe sonracha ann san fhórsa oibre, ba chóir don Stát socruithe maoinithe eile a bhreithniú, mar shampla:
  - An NTF a úsáid chun tacú le mic léinn an rannchuidiú riachtanach ó mhic léinn a íoc; nó
  - Cistí nó sparánachtaí sainithe a bhféadfadh institiúidí ard-oideachais poiblí nó príobháideacha dul in iomaíocht dóibh le hÍoc le mic léinn a mbeadh ag gabháil de chlár staidéir faoi leith; nó
  - Táillí lascainithe.

25

Caithfidh fás an ard-oideachais a bheith inmharthana agus caithfidh bunús maoinithe iomchuí a bheith mar acmhainn aige. Caithfear fás agus feabhsú cáilíochta a bhrú chun cinn in éineacht.

- Go sonracha, caithfear freagracht a thabhairt don HEA as institiúidí a choimeád faoi athbhreithniú géar i ndáil le hinmharthanacht a n-uailmhianta maidir le fás, de réir mar a ndéanfar sin a thomhas i gcomparáid leis na hacmhainní airgeadais a bheidh ar fáil le bheith mar bhonn taca don fhás sin.

Samhail maoinithe inmharthana agus chothrom

26

Caithfear infheistíocht phoiblí in ard-oideachas a ailíniú le tosaíochtaí polasaí náisiúnta, lena n-áireofar rochtain a leathnú, torthaí feidhmíochta níos fearr, agus tuilleadh solúbachta maidir le soláthar.

Beidh i gceist leis sin:

- Rochtain ar ard-oideachas a leathnú do dhaoine ó chúlraí soch-eacnamaíocha níos ísle nó do ghrúpaí tearc-ionadaíochta eile (trí ualú breise);
- Leithdháileadh deontais atarlaithe a bhaineann cothromas amach idir na mic léinn go léir, bíodh siad ina mic léinn lánaimseartha nó páirt-aimseartha, ar an gcampas nó lasmuigh de.
- Gné chúitimh chun bronntanais phríobháideacha a fhaightear trí dhaonchairdeas a mheaitseáil;
- Leithdháileadh deontais atarlaithe do na hinstiúidí go léir, bunaithe ar shamhail an chostais aonaid reatha (RGAM) atá á hoibriú san earnáil ollscoileanna;
- Comhaontuithe leibhéil seirbhíse, mar chuid de chomhrá straitéise, le hinstiúidí ard-oideachais a bhunóidh na príomh aschuir, torthaí agus leibhéil seirbhíse atá le seachadadh agus na hacmhainní a leithdháilfear chun iad a bhaint amach.

Téarmaí tagartha

Bunaíodh an Grúpa Straitéise faoi na téarmaí tagartha seo a leanas.

1 Ról ard-oideachas na hÉireann a bhreith i gcomhthéacs ról an ard-oideachais i sochaithe nua-aimseartha agus, go sonrach, i sochaí faisnéise an lae inniu.

2 Cur síos agus anailís a dhéanamh ar thimpeallacht reatha ard-oideachais na hÉireann, lena n-áirítear:

- an córas reatha maidir leis an líon mac léinn, maoiniú, samhlaíthe maoinithe, socruithe eagraíochtúla agus rólanna na n-aonán éagsúla poiblí agus príobháideach a bhfuil baint acu le réimse an ard-oideachais agus taighde;
- na cuspóirí polasaí reatha;
- fachtóirí seachtracha is dócha a mbeidh tionchar acu ar athrú san earnáil (e.g. déimeagrafaic, soghluaiseacht mac léinn) a aithint agus a mheas, agus;
- an timpeallacht idirnáisiúnta ina n-oibríonn córas ard-oideachais na hÉireann, lena n-áirítear binsemharcáil a dhéanamh ar an gcóras i gcomparáid le comparadóirí idirnáisiúnta ábhartha agus córais, próisis agus torthaí ard-oideachais i dtíortha eile.

3 Ag féachaint do na saincheistanna a eascraíonn as 1 agus 2 thuas, agus as an bpróiseas comhairliúcháin ar na saincheistanna sin, fis agus sraith cuspóirí polasaí náisiúnta bainteacha a fhorbairt d'ard-oideachas na hÉireann sa 20 bliain amach romhainn, le spriocanna níos saindírithe don earnáil don chéad chúig bliana eile.

4 Ag féachaint do thorthaí phointe 3 thuas, agus aird á tabhairt ar shárchleachtas idirnáisiúnta, creat oibríochtúil an chórais ard-oideachais, lena n-áirítear líon agus rólanna na n-institiúidí laistigh de, a chuirfidh ar a chumas na cuspóirí polasaí sin a sheachadadh, a aithint; athrú ar bith a theastódh sa chóras maoirsithe agus cuntasachta a thacódh le baint amach cuspóirí a mholadh; an leibhéal acmhainní a theastóidh chun na cuspóirí luaite a bhaint amach a chinneadh, breathnú ar phoitéinseal ar bith do chuíchóiriú nó d'athrú d'fhonn úsáid na n-acmhainní sin a uasmhéadú agus an tslí a d'fhéadfaí aon riachtanais acmhainne bhreise a chomhlíonadh, ag féachaint go háirithe don timpeallacht bhuiséid agus eacnamaíoch deacair a bheidh ann sa mheántearma.

Ballraíocht an Ghrúpa Straitéise

Cathaoirleach: An Dr Colin Hunt, An Dr. Mary Canning, Peter Cassells, John Casteen, Marion Coy, Mary Doyle, An Dr. John Hegarty, Michael Kelly, Shane Kelly, Dick Lehane,	Macquarie Capital Advisers Iar-Speisialtóir Oideachais Ceannaireachta de chuid an Bhainc Dhomhanda agus ball údarás, HEA. Cathaoirleach, an tIonad Náisiúnta Comhpháirtíochta agus Feidhmíochta. Uachtarán, Ollscoil Virginia, Stáit Aontaithe Mheiriceá. Uachtarán, Institiúid Teicneolaíochta na Gaillimhe-Mhaigh Eo. Rúnaí Cúnta Roinn an Taoisigh. Propaist, Coláiste na Tríonóide Baile Átha Cliath. Cathaoirleach an Údaráis um Ard-Oideachas. Uachtarán, Aontas na Mac Léinn in Éirinn. Iar-Leas-Uachtarán Sinsearach ar Dhéantúsaíocht Domhanda, EMC Corporation.
Brigid McManus, Paul Rellis, Martin Shanagher, An tOllamh Jussi Välimaa,	Ard-Rúnaí, An Roinn Oideachais & Scileanna Stiúirthóir Bainistíochta, Microsoft Ireland. Rúnaí Cúnta, an Roinn Fiontar, Trádála & Nuála Institiúid na Fionlainne do Thaighde Oideachasúil, Ollscoil Jyväskylä, an Fhionlainn.
Robert Watt, Rúnaí Cúnta,	An Roinn Airgeadais.

Chuir painéal saineolaithe ard-oideachais idirnáisiúnta le hobair an Ghrúpa Straitéise.

An tOllamh Peter Coaldrake, An tOllamh Sir Graeme Davis, An tOllamh Malcolm Grant, Dr. An Dr. Simon Marginson,	Leas-Seansailéir, Ollscoil Teicneolaíochta Queensland, an Astráil. Cathaoirleach Ghrúpa Straitéise Ard-Oideachais Thuaisceart Éireann. Propaist, Coláiste na hOllscoile, Londain. an tIonad do Staidéar ar Ard-Oideachas, Ollscoil Melbourne, an Astráil.
Aims McGuinness,	Comhlach Sinsearach san Ionad Náisiúnta do Chórais Bhainistíochta Ard-Oideachais (NCHEMS) Stáit Aontaithe Mheiriceá.
Paul Ramsden,	Iar-Phríomhfheidhmeannach an Acadaimh um Ard-Oideachais, an Ríocht Aontaithe.
Jamil Salmi, Dirk Van Damme, Prof. Frans van Vught,	Comhordaitheoir Oideachais Treasaigh, an Banc Domhanda. Ceannaire an Ionaid do Thaighde Oideachasúil agus Nuála, OECD. Uachtarán Ionad na hEorpa do Bhainistiú Straitéise Ollscoileanna agus Ball de Ghrúpa an AE de Chomhairleoirí Polasáí Sochaíoch.

